

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Տարեկան 12 ֆր.
Վեցամսեայ 6 ֆր.

ԱՐՏԱՍՍԱՀԱՆ

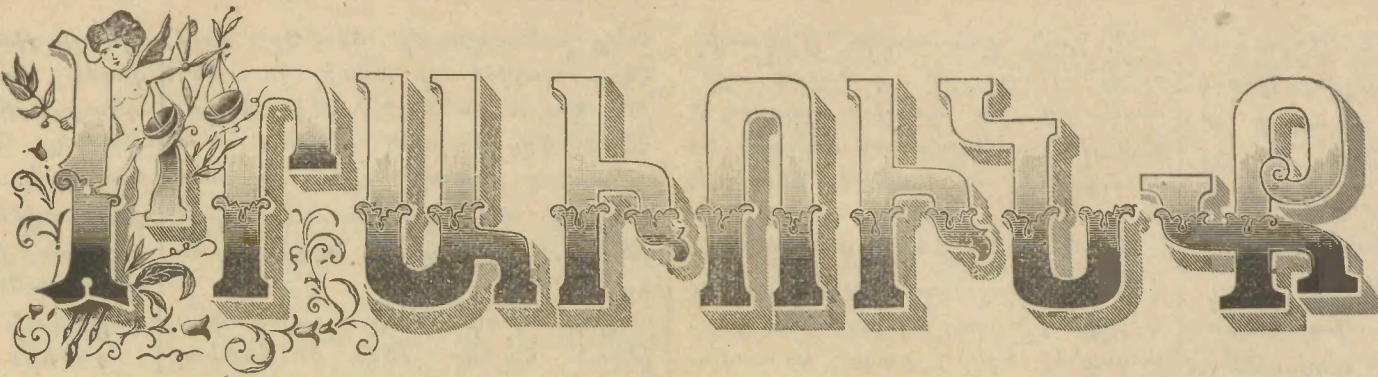
(2 քիւ մեկ ծրարով)
Տարեկան 14 ֆր.
Վեցամսեայ 7 ֆր.

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 տղ.
Վեցամսեայ 1.50 »

Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Մանուկան տղր
20 ամսիսի

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ՀԱՍՑԵ

Rédaction du journal

„Iraouunk“

V A R N A (Bulgarie)

—o—

Редакция
на вѣстникъ

„Иравункъ“

ВАРНА (България)

—o—

Գրութիւնք եւ
չեմ տղր

ՉԵԿՈՅՑ

Անցեալ տարիէ մեզ պարտական
մնացող բաժանորդներու ալ թերթ
չենք դրկեր, և Ս. Չատկէն վերջ
ստիպուած պիտի ըլլանք անոնց ա
նունները հրատարակել:

ԱՐՏԱՍՍԱՀԱՆԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐԸ

Սեր նախորդ երկու թիւերով
հրատարակեցինք Մարտիկէ և Գա
հրէէ մեզ հասած հրկու թղթակե
ցութիւններ, որոնց առաջինը Եւ
րոպայի Առաջնորդ Գեր. Իւթիւ.
ճեանի գործունէութեան սոսկ
տէրտէրի մը պաշտօնը կատարելու
մէջ ուսման փակուած ըլլալը
ցոյց կուտար, իսկ երկրորդը Եւ
րոպայի առաջնորդ Գեր. Ալփա.
զեանի «մինչեւ հիմա աչքի զար
նող գործունէութիւն մը չունենա
լը» կը յայտնէր:

Ալփազեան Սրբազան իր պաշտո
նին մէջ տակաւին նոր հաստա
տուած ըլլալով, կրնայ մասամբ
արդարանալ «աչքի զարնող գոր
ծունէութիւն մը» գեռ չունենա
լուն մէջ. մանաւանդ թէ իրեն
համար նոր այդ միջավայրի հան
գամանքները լաւ ուսումնասիրել
հարկաւոր է, որուն, կը սիրենք
յուսալ թէ, անխոնջ գործունէու
թիւն մը յաջողէ: Բայց իւթիւ.
ճեան սրբազանի անգործութեան
համար այս մեղմացուցիչ բացա
տրութիւնը այլ ևս կարելի չէ
տալ: Նորին Գերապատուութիւնը
տարիներէ ի վեր իր պաշտօնավայ
րը ուսումնասիրած էր, ուստի մին
չեւ ցարդ իր գործունէութեանց
որոշ արդիւնքները տեսած ըլլալու
էինք. սակայն զժողովարար յայտ
նի գերծ մը, շօշափելի տրդիւնք
մը, գոնէ ընդ աղօտ, չէ նշմարուած
ցարդ:

Թէեւ մենք ամեն ազգային
գործունէութիւն կրօնականներու
նախաձեռնութիւնէն սպասելու սահ
մանափակ մտածումը չունինք,
սակայն և այնպէս բարձրաստիճան
կրօնաւորներն ալ իրենց դիրքին
համապատասխան որոշ պարտակա

նութիւններ ունին կատարելիք,
պարտականութիւններ, որոնց ա
տիճան մը թուումն մասնացը ը
րած էր Մարտիկի մեր նամակագի
րը:

Արտասահմանի ազատ ասպարէզ
ներուն վրայ, ուր ներթական եւ
մտաւորական առաւելութիւններով
օժտուած բազմաթիւ ազգայիններ
ալ կը գտնուին, շատ հեշտ է
նշանակելի ազգագուտ ձեռնարկու
թիւններ ընել, ձեռնարկութիւն
ներ որոնց պէտքը այսօր ամեն
ժամանակէ աւելի զգալի է: Ազ
գային ներկայ ճգնաժամին մէջ
բնաւ չի ներուիր Հայ եպիսկոպո
սի մը կամ Առաջնորդի մը ձեռ
բերը ծաղած նստիլ եկեղեցիի մը
գմբէթին շուքին տակ եւ միայն
սաղմոս երգել, ճիշդ այն լուծալա
փոխին պէս, որ փողոցի մը ան
կիւնի կրպակը նստած իր ձեռքի
քանի մը մանկանքը կը հնչեցնէ
օրն ի բուն, միայն իրեն իտեալ
ունենալով «երեքուկէսին ճանբան
նայինք»ը: Չէ, անցած է այն
երկնիկ ժամանակը, ուր երկիւ
ղած հայը ներդաշնակ երգեցողու
թիւն, փառաւոր մօրուք և ամպի
ոնէն գոռացող հուժկու ձայն մը
ունենալ կը սպասէր իր Առաջնոր
դէն:

Այժմ գործ կրօնասուի մեր տէր
տէրէն ու վարժապետէն, արեղա
յէն ու եպիսկոպոսէն:

Երիտասարդը իր դիրքը գոհած,
մայրեր սիրելիներ ու վաւակներ
կորուսած, հայրիւր իրենց հալա
տութիւնը, տունը տեղը ձգած ու
տարագրուած, երբ արտասահմանի
մէջ կը ջանան բան մը ընել ի նը
պաստ հայրենիքի տառապանքնե
րուն, ճար մը գտնել բնագաւառի
կացութիւնը բարւոքելու, մեր
կրօնականները ինչո՞ւ նստին ծա
լապատիկ: Ժողովուրդը երբ իր
ունեցածին մեծ մասը կորուսած
ըլլալով հանգերձ կը ջանայ, կը
շարժի, կը խորհի ու կը խօսի,
մեր Առաջնորդները կամ Հովիւնե
րը իրենց ունեցածէն ոչինչ կորսն
ցուցած չըլլալով, ինչո՞ւ Զաքա
րիական լուութիւն կը պահեն ու
կը բաւականանան միայն թաղա
կանի, տէրտէրի, պսակի ու մը
կրտսէութեան անկարելու խնդիրն
ըով:

Այս տեսակէտով մենք շատ օրի
նակելի կը գտնենք Ամերիկայի Ա.
առաջնորդ Գեր. Սարաճեանի ըն
թացքը, որ այսօր նոր Ալիսարհի
մէջ ցրուած հայ գաղութները ի

րարու միացնող բարոյական կապը
եղաւ, մանաւանդ երբ մտքերը
կանխապատրաստելով համաժողովի
մը գոյութիւն տուաւ, որուն շը
նորհիւ կուսակցական, յարանուանա
կան խորթութիւններն ալ սկսան
յարգուիլ: Այսօր Ամերիկայի ամեն
կողմէն բարեգործական ու հայրե
նասիրական նորանոր կազմակեր
պութեանց լուրեր կ'առնուին. ամեն
օր կ'ընդհատուին կը հասնին
ինպաստ որքանոցներուն, վարժա
րաններուն և այլ և այլ ազգ. հաս
տատութեանց:

Արտասահմանի որ կողմն որ եր
թանք, քիչ բացառութեամբ, ժո
ղովուրդի տրամադրութիւնները
նոյնն են, ամենքն ալ կուսակցական
երկպառակութիւններէն ձանձրա
ցա՞, զգուած, կուգեն հայրենասի
րական ընդհանուր միութիւն մը
կազմել. այս նպատակին համար
որոշ զոհողութիւններ ընելու պատ
րաստ տարրեր ալ չին պակսիր:
Ժողովուրդեան անջատ ուժերու այս
տրամադրութիւններէն պէտք է
օգտուի ազգը ու հայրենիքը:
Բայց այդ ուժերը իրար բերել զօ
ղելու համար նախնական ձեռնար
կութիւններ ընել հարկ է, որոնց
համար մտածելու, ճգնելու և աշխա
տելու զլխաւոր պարտականութիւ
նը կրինայ առաւելապէս արտասահ
մանի Առաջնորդներուն և Հովիւնե
րուն վրայ, որոնց ներկայ անշար
ժութիւնը ահագորէն դատապարտե
լի է:

Գործադիր

ԱՐՁԱԳԱՆՔՆԵՐ

Ա. ԿԱՍԿԻ ԶԲ

Ալբիս առջեւն է Պօսթօն հրա
տարակուող «Հայրենիք»ի 27րդ.
թիւը որ ծայրէ ծայր Հնչ. Վե.
րակազմեալ կուսակցութեան գոր
ծունէութեամբ կը զարգի: Արդէն
զաղափար մը ունենալու համար
թէ ինչ միջոցներով եւ Դաշնակ
ցութեան փութկոտ անդամներէն
ոմանք իրենց կուսակցութեան չը
պատկանողներու ազգագուտ ու է
մէկ ձեռնարկը կը թշնամանեն,
կը խորհիմ թէ որպէսզի Դաշնակ
ցական ներկայացուցչին «Հայրենի
ք»ը այդ աստիճան ահագեցի ու
Հնչակեաններու դէմ կատարի, այս
վերջինները կարեւոր բանիւր մը ը
րած ըլլալու են. կին մը ատելէ
չգաղթիլը, կըսէ Լառօշփուքօ,

զայն դեռ սիրել կը նշանակէ.
եթէ երբէք Հնչ. մասնաճիւղը
«Հայրենիք»ի ցուցնել փորձածին
չափ անկարելու մարմին մը ըլլար
ապահովապէս «Հայրենիք» իր «իւ
նակները հնչ. կուսակցութեան վե
րաբերեալ առաջնորդողներով ու
թղթակցութիւններով չափաւ լե
ցնէր: Ուստի Համաժողովը գու
մարիլէ ու Յանձնախումբը կազմե
լէ ետք, Հնչ. մասնաճիւղը հա
յաշատ կեդրոններու մէջ հրապա
կային ժողովներ կը կազմակեր
պեն, կը բանախօսեն յեղափոխու
թեան վրայ, ու հանգանակու
թեանց ալ կը ձեռնարկեն: Հնչ.
մասնաճիւղերու այս անընդհատա
կան գործունէութեան վրայ վը
ռամեան ու իր քանի մը մանկա
ւիկները կը կատարին, կը փրփրին
ոչ թէ Հնչակեաններու ուղղութեա
նը չհանգնելուն համար, այլ վա
սընդի բոլոր Հնչակեանք. . . դա
ւաճաններ են եղեր, ու վաւան
կը կեղծէ չըմբռնել թէ ինչպէս Ա
մերիկահայերը Ուստի Համաժո
ղովին ու հրապարակային ժողով
ներու խանդավառութեամբ կ'մաս
նակցին. ձեռնարկին օգտակար
կամ անօգուտ ըլլալը չէ որ ուշա
դրութիւնը կը գրաւէ. իրեն հա
մար խնդիր չէ թէ «Բրօ Արմե
նիա»յի ինպաստ Յանձնախումբին
կողմէ կատարուած հանգանակա
թիւնը գերազանցապէս ազգասի
րական գործ մ'է. թէեւ Գաղթե
լիսանի մը պէս ծանօթ հայրենա
սէր մը Յանձնախումբին ատենա
պետ է, չէ՞ որ այդ Յանձնախում
բը Հնչակեաններու կողմէ գումա
րուած Համաժողովէն կարգուած է,
որեմն այս ամենուն տակ բան մը
թագնուած է, բանի որ Հնչակ
եանց ամենքն ալ. . . դաւաճան
ներ են: Արդեան մը որ իր ան
վեհերութեամբ օտարներու իսկ
գնահատմանը արժանացած է,
դեռ պատանի մը արդէն մահուան
դատապարտուելէ ետք, իր ծնող
քը, իր դիրքը լքելով, երկու ան
գամ ևս կեանքը վտանգի ենթար
կեր է եղեր. չէ՞ մի որ Արդու
եան Հնչակեան մ'է. ուրեմն ինչ
որ ալ ըլլայ, դաւաճան մը ըլլա
լու է. ու վաւանի «Հայրենի»

Ոսկայն ներկայիս ալ ոչ նուազ
կարենոր լուրեր պիտի տամ քեզ ըն-
թերցող. արդարեւ, ինչպէս հետագրաւ

ալ իմացուցի, Տ. Կ. Սթոյլով մե-
նաւ եւ Մակեդոնական բարձր կօլիտե-
ին գլխաւոր անդամներն ալ բռնուե-
ցան :

Չեմ ուզեր երկարօրէն նկարագրել
այս մարդուն կեանքը զի Իրաւունքի
սինակները շատ փոքր ըլլալէ զատ,
շատ շատ ալ պրիզ կարծէ կեանք մը
որ իր օգուտն ունեցած է Հայոցս հա-
մար շատ դժբախդ օրերու մէջ :

Տօթթ. Սթոյլով բնիկ Ֆրիւսկէցի,
տեղւոյն պուլկար դպրոցը աւարտելէն
ետքը կը մտնէ Ռօպէթ - Գօլթը ի
Պօլիս, ապա Հայտէլպէրկի մէջ փաս-
տաբանութիւն սորվելէ վերջ տօքթօ-
սութեան վկակական ի ձեռնին կը
վերագրանայ իր երկիրը, ուր այլ եւս
կաշխատի հոգեւոր եւ մարմնով իր եղ-
բայց վէճակին բարեօրոշման եւ ազատ-
ութեան համար :

Ալէքսանտր իշխանին մասնաւոր
քարտուղարն եղած է ի սկզբան վերջը
անօրէն անոր քաղաքական գործոց
սինակին եւ ապա նախարար ու նախ-
արարական առաջին իշխանին եւ թէ
ներկային օրով, իրեւ սպայ սերպօ-
պուլկար պատերազմին ալ մասնակցած
է եւ ցոյց տուած է իր քաջութիւնը
այդ ասպարէզին մէջ ալ :

Իրեն փաստաբան շատ խղճով վար-
ուած է իր յաճախողներուն հետ. իր-
ենն գրագէտ թէ ի հնումն եւ ներկա-
յումս միշտ գրած է ինչ որ օգտակար
է եւ բարի. իրեն քաղաքագէտ մարդ ի
սկզբան ալ եւ այլ քաղաքական մար-
դոց, ինչպէս Սթամպուլի ու Ռա-
ստայալօֆի հետ գործելէ վերջ, կազ-
մած է ուրոյն կուսակցութիւն մը Նա-
րոտնա-Բարդիա (աղբ-կուսակցութիւն)
եւ իրեն պէտք կուտակցութեան գոր-
ւերն ալ ամենայն խոհեմութեամբ վա-
րեց :

Իրեն քաղաքական կեանքին նշանա-
ւորագոյն կէտն է այն, որ Սթամպու-
լի անկումէն յետոյ, երբ նախարա-
րական եղաւ, յուսանաւ Եւրոպայի
թոյլ ընթացքէն հանդէպ Պուլկարիոյ
ընդդէմ Ռուսիոյ իրեն բան ու գործ
բերաւ, որ հաշտեցնէ Պուլկարիան Ռու-
սիոյ հետ եւ յաջողեցաւ ալ. զի ինչ-
պէս գիտենք զհամաժողով Պօլիս Իշ-
խանը միջոցաւ. Օրթոթոքս եկեղեց-
ւոյն մէջ, իշխանը ճանչցուեցաւ ապա

Եւրոպային Ռուսիոյ դրամամբ եւ այս-
պէս հաշտութիւնը գոյացաւ, թէեւ
այդ օրէն ալ Ռուսական քաղաքակա-
նութիւնը բոլորովին մեր երկրին մէջ :

Իրեն այս ամեն մէկ ասպարէզին
ցոյց տուած իմաստութեան եւ յաջո-
ղութեան համար ալ Տօթթ. Սթոյլով
30էն ունի նշանակաւ ընդունած է այլ
եւ այլ կառավարութիւններէ :

Տասնի չափ կատարելագէտ դիտցած
եւ խոսած լեզուներուն մէջ կը գըտ-
նուէր եւ հայերէն ալ, լեզուն. զոր
չիտակը շատ շատ հայերէն ալ եւս
հուն կերպով կը խօսէր եւ հաճու-
թեամբ, մինչդեռ շատ հայեր հաճոյք
մը չեն զգար այդ սքանչելի լեզուն
խօսելու մէջ եւ կը նախընտրեն թրք
ընթերցել յամօթ եւ ի նախապէս օտա-
րաց առջեւ իսկ :

Տօթթ. Սթոյլով, որ շատ օրեր չի
պառկեցաւ, իր մահն ալ յանկարծա-
կի ի եկաւ եւ ամեն կուսակցութեան
ու ամեն դատակարար վրայ ալ խոր
տպաւորութիւն գործեց. եւ անտա-
րակոյս ի նշան այս ցաւակցութեան
Սօյրանիէն շարքով օր կէսօրէն վերջ
իւր նիստը գաղտնից եւ Քարալլովի
առաջարկութեան վրայ իսկ որոշուե-
ցաւ թաղման հանդէսը կառավարու-
թեան ծախքով կատարել :

Թողումն ալ, որ երէկ տեղի ունե-
ցաւ կէս օրէն վերջ, չիտակը շատ
փառաւոր եւ համակրական, նմանը
թերեւ Պուլկարիա տեսնուած չէ :

Եւ ինչպէս չընէր, քանի որ այս
մարդ իրենց համար միայն ապրած է :

Սթոյլովի օրով էր, 1896ին, որ
18 հազար հայեր հալածուած եւ վա-
խած թիւրքին ճանկերէն, ապառա-
նեցան ի Պուլկարիա եւ այդ մարդ տ-
առնց վարանելու կրցաւ համոզել
իշխանը ու իր ընկերները եւ գիւղացի-
րաց բնիկները մեր եղբայրները, ո-
րով Պուլկարիան Հայոցս սրտին
մէջ ալ մեծ տեղ մը բռնած էր անմահ
հանգուցեամբ. երախտագիտութեան
խորին զգացումով սողորուած ան-
շուշտ տեղւոյն հայ գաղութին ալ իր
պատ. թաղ. խորհրդոյ նախաձեռնու-
թեամբ գեղեցիկ ծաղկեփունջ մը դը-
րաւ անոր զազաղին վրայ եւ եկեղեց-
ւոյ զանգակն ալ ինչպէս սգոյ տխուր
կերպով կը զարնէր զազաղը մեր եկե-
ղեցւոյ առջեւ անցած պահուն : Ե-

թէ չեմ սխալիր այս ցոյց նշմարուած
եւ գնահատուած ալ է նոյն իսկ շատ
պուլկարներէ եւ գոհունակութեամբ
խօսուած :

Այսպէս ամեն կողմէ համակրանց
մէջ Տօթթ. Սթոյլով հեռացաւ աշխար-
հէս 5 օրեայ թիֆոյի հիւանդութենէ
մը վերջ իւր 47 տարեկան հասակին
մէջ, ի խոր սուգ թողլով զրեթէ բոլոր
Պուլկարիա, որ տակաւին շատ բան
կրկնապէս անկէ :

Սթոյլովի մահէն 4 ժամ վերջը, ա-
ռուտեան ժամ շին ի գիշերային Մա-
կեդ. Բարձ. գոմիսէին գլխաւոր ան-
գամները բռնուեցան հեռգնեմէ մինչեւ
վից հօգի եւ բանտարկուեցան ուր կը
մնան ցարդ : Գոմիսէին գրառեանակ-
ներն ալ կընուած ոստիկաններ կը
հսկեն :

Թէ ինչ է պատճառը :

Արդարեւ կրտսի, որ այդ ձերբա-
կալութիւն ուղղակի Պուլկարի կրկին
մարդասպանութեան հետ կապակցու-
թիւն ունի եւ ուրիշ պատճառ չկայ-
տական թէ ինչպէս առանց դէպի
ձերբակալեալ օրինական նախադեպ
ցի մը կը բռնուին այս մարդիկ եւ գի-
շերային ու շատ տարօրինակ կերպիւ,
զի բաւական թուով ոստիկաններ կը
չըջապատեն զիրենք եւ երկու կողմէն
վեցնաւորածներ օրին մէջ փոխանակ-
ուելէ վերջ միայն, Սարաֆով ատենա-
պետը եւ Տալիսով փոխ ատենապետը
բիթ ու ժին առկա կը խոսարհին :

Տնօր Մակեդ. ընկերութիւնը եւ
թէ փողովքական գումարում մը ու-
նեցաւ, ուր խառն քննադատուեցաւ
կառավարութեան ընթացքը եւ միա-
համու ըողբոցից, սակայն ձայն բար-
բառոյ յանապատի :

Կառավարութիւնը ականջը գոցած է :

Կարծեմ թէ Պուլկարի խնդրէն ցօւրս
քաղաքական աւելի զօրաւոր պատճառ
ներ կան, հիւսիսէն եւ արեւմուտքէն
փշած հովեր ստիպած են Պուլկար կա-
ռավարու, ինչը, որ այսպէս շարժի,
թէ չէ միայն երկու Յինցառի համար
ի հաճոյս եւ ի բաւարարութիւն ուս-
մէն կառավարութեան այսչափ զիջում
եւ տկարութիւն չեմ սպասեր (*)

(*) Սօֆիայի Պուլկար թերթերու
մէջ տեսնուած է թէ ձերբակալ-
ման օրը 3 թիւրք փաշաներ Պօլ-
սէն եկած են Սօֆիա, որոնց մին
Սուլթանին անձնական քարտուղա-
րը :

Ծ. Խմբ.

Ի՞նչ կայ ուրեմն բանին մէջ :
Արդեօք ցոյց մ'է այս մեր կառավա-
րութեան հանդէպ Եւրոպայի. որպէս
զի սա ալ իր կողմէն գիւսնադիտո-
ւէն ճնշում բանեցնէ թուրքին վրայ
Մակեդոնիոյ մէջ բարեկարգութիւն
մտցունելու համար :

Սակայն այս խնդրին ալ չպիտի կըր
նայ լուծուիլ առանց հայկական հար-
ցին լուծման :

Քաղաքագէտը ոմանք կրսեն թէ
եթէ բարեկարգութիւն հարկ է Մակե-
դոնիոյ մէջ, հարկ է եւ Հայաստանի
մէջ :

Բայց թէ այս հակառակ հոսանքին
համար է. որ կը չարչարուի Գոմիսէն
Երանի թէ այդպէս ըլլար եւ Մակեդո-
նիա ու Հայաստան միանգամայն ազա-
տուէին :

Բայց չի խառնինք :
Անշուշտ պիտի բացուի վարագործը
եւ ես առիթ պիտի ունենամ դարձեալ
գրելու :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յսանաւոր Պօռոս քաղաքին
մէջ հրատարակող «Յուսուլ տը
Պօռոս» թերթը կիսացնէ թէ,
Ճիբօտ եւ Շարանդ Էնֆէրիէօր
նահանգներուն մէջ «Հայասիրական
Մասնագործներ» կազմուած են,
որոնց նպատակն է եղեր իրենց
չըջանակներուն մէջ հայասիրական
գաղափարներ տարածել :

— Պօլսաբնակ հայազգի ծանօթ
բժիշկ Տ. Տաղաւարեան Տարուիւն
կանոնադրեալ անունով գի. ք. մը հրա-
տարուած է, որուն մէջ հեղինա-
կը կրացատրէ Տարուիւն վարդա-
պետութիւնը, կենդանիներու տե-
սակները բարեշրջուելով հետզհե-
տէ կենդանական նորանոր ցեղեր
կազմուելու մասին :

— Սրբազան Հայրապետը Ս.
Էլմիսճի վանքի ներսը նկարնե-
րով զարդարելու համար հայազգի
ծանօթ նկարիչ Պ. Ֆէթվաճեանը
Էլմիսճի վանքը հրաւիրած է :

— Պատրիարքարանի նորոգու-
թիւնները, որ մեծ փութով ա-
ռաջ կը տարուին, կաւարտին մէկ
քանի օրէն : Ընդունելութեան հա-

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԶՈՅԵՐ [60]

(ՊԱՏԿԵՐ ՄԵ ՏԱԿԱԶԱՅԱՍԱՆԻ ԻՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ)

ԾԷ.

«Զօլախ չափուը» Գուրգէնի ու Տէր Վահանի
վրայ հսկող պաշտօնեան էր : Իր այդ պաշտօնավա-
րութեան միջոցին մտքի բարեշրջման միջոցակա-
ն եղած էր : Առաջին օրերուն երբ Գուրգէն ու Տէր
Վահանը գեւ նոր տեղաւորուած էին այդ աքսորա-
վայրի զաւրի զնգանի մէջ, գրկուած արեւի ճա-
ռաղայթներէն ու կենսատու օդի մաքրութենէն,
խալաւ օտար ու անծանօթ այդ գաւառի երկրին
ու անոր տարատարածային բանաին : Զիչդ այն օրե-
րու մէջ, Գուրգէն, իր անուշ լեզուի գրաւիչ բա-
ռերով ու մարդասիրական լայն հայեցողութիւնով
չուտով կը ծանօթանայ «Զօլախ չափուը»ին հետ, ու
կամոց կ'ամաց իր հոգեկան հմայքներով կ'սկսի տի-
րել անոր մտքին :

Բանախ միօրինակ ձանձրոյթն ու չղթայակիր
կեանքի տաղտուիչ փառատելու համար, Գուրգէնը
հոգեկան թէթեւ սփոփ մը կը փնտռէր : Ու նկատե-
լով որ այդ պարագան ուրիշ միջոցաւ անկարելի է
ձեռք ձգել, իր ուշադրութիւնը կը դարձունէ Զօ-
լախ չափուը վրայ : Օր մի օր ինքն ու Տէր Վահա-
նը քով քով չղթայակապ բանախ յատակի ալտոտ
փսխթի վրայ նստած ու բանտապետի կողմէ ի-

րենց յատկացուած չոր սեւ հացը, կտոր մը հոտած
պանիրի հետ կը ճաշէին, Զօլախ չափուը հոն մէկ
կողով կեցած իր սկիւրը կը ծխէր, ու ծխախոտի
թանձր մուխով մը կը լեցնէր արգելաբանի այդ
խցիկի միջոցաւ, որը, արդէն թրքական ու ա-
րաբական կեդրերով ապականուած էր : Գուրգէն,
քաղաքավարի կը հարցունէ Զօլախ չափուը թէ՝
ո՞ր տեղացի է, եւ ինչպէս է իր վիճակը :

Զօլախ չափուը, տեսնելով քանի օրերէ ի վեր
Գուրգէնի ու Տէր Վահանի ազնիւ ու վեհանձն վար-
մունքը, երբեք չի քաշուիր, ու չուտով կը բա-
նայ անոնց իր սիրտը, թէ ինքը ստրուկի մը դա-
ւակ ծնելով, թիւրք էջէնտի մը ծառայութեան
մէջ մեծցած էր : Քսան ու հինգ տարու եղած միջո-
ցին, օր մը գինովութեան մ'ատեն հակառակորդի
մը հետ կուտի կը բռնուի, ալ թեւէն կը վերաւո-
րուի, շատ մեծ նեղութիւնով ան վտանգը կանցնի :
Անոր վրայ, իր էջէնտի ալ զինք կ'արտաքսէ :
Ինքն ալ ուրիշ ոչինչ չը դիտար ընելու, կերթայ
«զապիթէ» կը գրուի : Տասը տարի է որ զապիթ-
էութիւն կընէ : Տարեկան ռոճիկի կէսը հազիւ կըս-
տանայ, մնացածը կէստակէս զեղով չէրայ սե-
ղանաւորներուն կատարի կուտայ : Մեր կեանքը ձե-
րինէն աւելի զփնդակ է կըսէ : Դուք գոնէ տաճիկ
չըլլայնա՞րդ ու գաղափարի մը համար կուտելուդ
պատճառով կը չարչարուիք, բանտուիք ու աքսո-
րուիք : Բայց մենք օր «Իսլամ» ենք, ու հաւատա-
ցած ենք Ալլաին մեծ մարգարէին : Մենք ինչո՞ւ
այս անիրաւ գրկանքներուն ու անարդարութեան
ենթարկուած ենք : Այս մասին ես որքա՞ն կը մտա-
ծեմ, ուղիւս կը յագնեմ, ինքնիրենս որոշում
մը չեմ կընար տալ :

— Այդ խնդիրը շատ պարզ աւ քննարկայալ է, կըսէ
Գուրգէն : Եթէ դուք փափաք ունիք անկեղծ բա-
ցատրութիւնները մտիկ ընելու, ես սիրով կը հե-
տեւիմ ձեր փափաքին ու ձեզի կը խօսիմ այդ մասին
որքան ուզէք :

Ես, ոչ միայն կը դանկաւ լուսաբանուիլ այս
մասին, հապա ուրախութիւնով մտիկ պիտի ընեմ
ձեզ, ես կը տեսնեմ որ դուք գլխու տէր մարդիկ
էք : պարագա տեղ մեր Սուլթանը օրական երկու չոր
հաց չի կերցունէր ձեզի :

Այդպէս նէ, ես ասկէ վերջ ձեր ուզած տեղե-
կութիւնները ձեզի տալէն զատ, պարագա եղած ժա-
մերուդ ալ պիտի աշխատիմ ձեզի գրել կարգալ սոր
վեցնել : Ո՛վ գիտէ, թերեւ օր մ'ատ բանի երե-
սէն դուք լաւ պաշտօնի մը հասնիս, ու յիշեալ որ,
սքորուած հայու մը պատճառով նոյն հացը կու-
տես ու օգտակար ըլլաւ հանրամարդկութեան :

Այս ծանօթ խօսակցութենէն ետք, ալ Զօլախ
չափուը մտերմացած էր անոնց ու բաւական զիւ-
րացուցած էր դուք յարաբերութիւնները : Գուր-
գէն շատ խելացի կերպով պարզած էր այն իրա-
կան պատճառները, որ թիւրք անբարեկարգ, քա-
նաթիւք ու չահաճու կառավարութեան հետեւած յա-
ւերանական սխալ ուղղութեան անմիջական ար-
դիւնքն է ... Գուրգէնը, իր խոստման համաձայն
երեք տարի շարունակ, «Զօլախ չափուը»ի միտքն
ու ուղեղը իր ազնիւ գաղափարներով ու լայն
հայացքներով կը մշակէ : Ինչպէս վէպիս երկրորդ
մասին մէջ տեսնուեցաւ, Գուրգէնը, իր դպրոցա-
կան ընթացքին հիմնապէս ուսած էր թրքական
գրականութիւնն ու լեզուն :

Դ. Պ. Նախապետեան

(Շարունակելի)

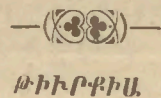
մար մասնաւոր սրահ մը, Կրօնա-
կան նիստերուն համար նոյնպէս
յատուկ սրահ մը, կահաւորուած
և զարդարուած, պիտի յատկա-
ցուին, նաև սպասման և հիւրըն-
կալ վարդապետի յատուկ սրահ.
Ներ ալ պիտի ըլլան: Իսկ վարի
յարկը պիտի յատկացուի այն կը
րօնականներու որոնք Պատրիար-
քարանի կարգադրութեամբ Պօլիս
կը բերուին:

— Պոլսոյ Ազգ. Հիւանդանոցի
Որբանոցին մէջ Երկրագործական
դասընթացքի մը սկզբնաւորու-
թիւնը եղած է:

— Անցեալները իզմիրի մէջ մեռ-
նող Ստեփան Ոսկանի 100ի չափ
հայերէն ոտանաւորները և մէկ ալ
կիսկատար վէպը հրեւան հլած
է:

— Պոլսական թերթերը կիմա-
ցնեն թէ, Եռամսի թագ. խոր-
հուրդը մասնաւոր գրով մը Պատ-
րիարքարան զրկած է 60ի չափ
տեղացիներու մէկ հաճախորդիւ-
նը, որուն մէջ տեղւոյն քահանա-
ներէն Յովհան Սանդակունի քա-
հանայի պաշտօնավարութենէ դադ-
րեցուիլը կը խնդրուի: Պատրիար-
քը այս գիրը զրկած է կրօն. ժո-
ղովին որպէսզի տօնական օրերէ
առաջ տնօրինութիւն մը ըլլայ:

ՀԱՎԱՍՏԻԱԹԸ ԲՕԼ ԻԹԻԳԻՅԷ

ԹԻԻՐԻՒՄ

Վիեննայի վերին պիւր թե-
լեկրաֆա նազարէն, Իբեքտէքի
Առնապուտար ուսում Առնապուտ
պէլլերին Ալպանիանը մէնֆաթ
լարը իւզերինէ իսթիշարիյէ տա-
վէթ իթմիշէր:

Առնապուտարը հէր թարաֆըն-
տան շիքայէթ սէպլերի իշխարմէք
տէ վէ պախուտուս Մաքրուվիցա
չըմէնտըֆէրինին ինչաւընտան տօ-
լայը պու շիքայէթլէր չօղալմագտա
տըր:

— Պոլսկարար մուհաբէմէսին-
տէն տօլայը էօթէ պէրի իլէրի կէ-
լն հէյէճան վէ ալթիւթիւկին
էօնիւնիւ ալմագ իւզըն, Սէլանիկ
ժանտարմա գօմանտանը խարէտ-
տին փաշա տէվրէ չըգմը տըր:

— Գուրպան պայրամընտա քէսի
լէն գուրպանլարըն տէրիլէրի՝ Հի-
ճաղ չըմէնտըֆէրի մէնֆաթընա
աթըլմագ իշին, հիւքիւմէթտէն
թօփլանըլաճաղը պուտան էվվէլ
պիւթիւթիւ իտիք: Երմտի ալընան
մայրւածա նազարէն, թօփլանան
փէօսթէքիլէր 5000 լիւրա գըլմէ-
թիւնտէ իմիշ:

— Աթինա կազէթալարըն պէյա-
նընա նազարէն, իզմիրտէ 16 եւ
չընտա Սազըլը Անասթաս Բալիօ
բուլոս նամ պիւր կէնճ խանէսինտէն
պիւրաէն պիւրէ դայալ օլմաւընտան
տօլայը, Բուսլար Եահուտիլէր թա-
րաֆնտան գալտըրըլմը տըր տէ
յու զանն իտուպ հէման 20—25

պին քիշի գատար մէտրապօլիտիք
տայրիւսի իւզերինէ կիտուպ չօճու-
ղը իսթէմիշէր: Մէտրապօլիտ
պու գալապալըղա մէօզ անլաուուպ
տաղըթմայա մուաֆֆազ օլմայա
րագ վալիյէ միւրաճաւթ իթմիշ
տիւր: Վալի ահալինին աղըլմայը
չը թմֆսիյէ իլէ չօճուղը ազաւմա
գատար պուլընտըրաճաղընը վատ
իթմիշ իսթէտէ: Բուսլարըն հէյէճա-
նը նէհայէթ տէրէճէյէ վարուպ
եահուտի մահալլէրինէ վէ տիք
եանլար իւզերինէ հիւքիւմէ պաշլա
մըլլար:

Հիւքիւմէթ եահուտիլէրի մուհա-
քաղա իշին 4000 ասկէր ուզի
իթմիշ տիւր: Ասկէրլէր, Եահուտի
լէր վէ Բուսլար պէյնիտէ պէօյի-
ճէք միւտարըպէլէր վուգու պու-
լուպ հէր թարաֆտանտա հարա-
լանան վէ թէլէֆ օլանլար պուլըն-
մըլ տըր: Իշպու գալըլըղըղ իւշ
կիւն միւթէմատիյէն տէվամ իտուպ
Եռնան սուլարընտա պուլընան
էճնէպի տօնանմալարը իզմիր լի
մանընա գօլմուշլար: Նէթիճէսի
նէրէյէ վարտըլընը պէյան իտէր
Աթինա կազէթալարը էլան կէլմէ
միշ տիւր: Սթանպօլ ճէրիտէլէրի
իսթ չօճուղըն պուլընտըլընը հալ
նըղ պէյան իթմէքտէ տիւլէր:

ԹՐԱՆՍՎԱՍԱԼ

Գօմանտան Բիւմէրին Բիւթրօ-
կէթէրսօքը զապթ իթտիկինի,
վէ ժէնէրալ Ֆրէնչինտէ Պօէրլէր
տէն թէքրար պիւր թագըմ թօփ-
լար վէ քիւլիւյէթլի հայվանաթ
էլէ կէշիւրտիկի Լօրտ Բիշնէր պիւ
տիւրմիշ տիւր:

— Ժէնէրալ Տէրիւէլ իլէ Ալտէր-
սըն Պօէր չէթէլէրէնի շիտտէթլէ
թաաքիպ իտուպ, անլէրտէն ճէպ
հանէ վէ հայվանաթ զապթ իթ
տիկիլէր: Վէ բէք չօք Պօէրլէրին
տէ Զուրուլանտ սինօրընա տօղր:
Իլթիճա իթմէքտէ օլուգըլարը թէ
լէկրաֆար պիւթիլէրիլար:

— Գալտան վիւրուտ իտէն թէ-
լէկրաֆար, նուսուրճագ հաւթա
լըլընը կիթտիկճէ հայըլաղընը
վէ թէլէֆիյաթըն չօղալմագտա
պիւթիլէրիլար:

— Ինկիլիզ ժէնէրալը Թորնիկ-
րօֆտըն Պօպպըլտէքի Պօէր չէ-
թէսին ուսումէն էսիւր թուրքու-
ղընը Լօրտ Բիշնէր թէլէկրաֆա
պիւթիլէրիլ տիւր:

— Ասթէրտամտան (Հօլանտա)
վերին թէլէկրաֆա նազարէն,
ինկիլիզ միւթէմիլթէթա նազըրը
Մր. Զէմպլլէնէ պիւր մէքթուպ հօլ-
լանըլուպ, պու մէքթուպտա չօ-
յէթ ինկիլթէրա Պօէրլէրին իս-
թիլալիյէթլին իտէն իթմէք իսթ
էվրօփտա վէ Ամերիկատա թիւ-
ճարար պէօյիք պիւր շիքէթ
թէլէքիլ իտէրէք պուտան պէօյլէ
ինկիլիզ ֆապրիգալարընտան չը-
գան էշիլարը ալմայաճաղարընը
վէ պու գարար իսթ իշպու ալա-
ֆրանկա Ապրիլ 10 ընտան իթիպա
րէն մէգըլի իճրայէ գօնուլաճա-
ղըն պիւթիլէրիլ տիւր:

ՃԱՌՈՆ

Թօքիտան (Ճաբոնիա) վերին
պիւր թէլէկրաֆա նազարէն, Ճա-
բոնիա խարիճիյէ նէզարէթի կիճէ
կիւնտիւզ ալըք վէ մէշըու պու-
լունմագտա օլուպ, Բուսիա իլէ
հարպա թուրքալագ գապիլիյէթի
գալիլիյէտէն տօլայը միւթէմատի-
յէն մէճիլէր վուգուպուլմագտա
վէ իմէրաթօր քէնտիսիտէ պիւ
զաթ հազըր պուլընմագտա իմիշ:
Պուտան մաստա Զինին Զիլի
էյալէթիտէ պուլընան Ճաբոն
ասկէրլէրի երինէ տահա ֆաղա
մըգտար իլէ ասկէր եօլանըլաճագ
տըր: Քօրէա փալթալտը Սէուլ
չէհրինտէ պուլընան Ճաբոնիա
ասկէրլէրի տէ աճէլէթին տէլիշի-
լէճէք: Իւշ քիշիտէն միւրէքքէպ
պիւր Ճաբոնիալը հէյիլթի թէտ-
գիգաթ ու թէֆիլիշթ իշին
Սէուլա եօլանըլմըլ տըր:

— Ենիսէն իքի Բուս հարպ
սէֆիլէսի Գօրէա իմանընա կիթ-
միշէր:

— Ենիսէպի ճէրիտէլէրին պէյա-
նընա նազարէն, Քօրէա մէսէլէսի
իշին ուսում Ճաբոնիատա պիւր
հէյէճանը ֆէվզէլաւտէ հիւք իթ-
մէքտէ տիւր: Սիլահանէլէր կիճէ
կիւնտիւզ իշլէմէքտէ, վէ քէօմիւր
տէփօլարընտա քիլլիւյէթլի մա-
տէն քէօմիւրիւ տօլուրուլմուշ
տըր: Պուտան մաստա Ճաբոնի
տիւրմաթլարը թարաֆնտան հալը
հազըր աղըք վէ թէլիլէրի
կէօրիւնմէքտէ օլուգըլ իշին,
հիւքիւմէթ ալըքտան պիւր թա-
ղըմ նազըլիյէ վաթօրլարը տահա
քիւրալմըլ վէ պու իլը պահարտա
իճրա օլընաճագ պահիլիյէ մանօլ-
լարը կէրի պըրագըլմըլ տըր:

Սապըք Ճաբոնիա խարիճիյէ
նազըրը, զատէկեան մէճիլիւր իլէ-
սի վէ տահա պիւր թագըմ ըիճալը
տէօվլէթ հարպ թարաֆտարը օ-
լուպ, Ճաբոնիանըն մուհաֆալայի
միլլիլէթի իշին Բուսիայա գաթի
պիւր տէրա վէրմէք վագթու գէմա-
նը կէլմիշ օլուգըլըն պէյան իթ-
մէքտէ տիւրէր:

ՉԻՆ

Բուսիա Մալիյէ նազըրը Մ-
վիգը Զինին չարգ ճիճէթիտէ-
քի չըմէնտըֆէրլէրի մուլայէնէ ի-
շին Մանչուրիայա կիտէճէք
տիւր:

— Թիէնճիտէն վերին պիւր
թէլէկրաֆ, Զինի իմէրաթօրընը
Սինանկֆուտան եօլա չըգմըլ օլ-
տուղուլու պիւթիլէրիլար:

— Մանչուրիա հազընտայ թան
զիմ օլուան չարթնամէ իմզալան
մատըլը հալտէ Բէքիտէքի Բուս
էլիսի կէրի չազըրըլաճաղը Բէ-
թէրապուրկտան ըսմէն Զին հիւ-
քիւմէթինէ պիւթիլէրիլ տիւր:

— Մանչուրիանըն Բուսիայա իլ
հազը Ճաբոնիա մէնֆաթլարընա
մուգայիլ օլուգըլըն պահա ու պէ-
յան իտէն իթարարը Ճաբոն հիւ-
քիւմէթի թարաֆնտան ալըքտան

ալըքա Բէթէրապուրկա պիւթիլէրի
միշ տիւր:

— Բուսիանըն «Օրէլ» նամ զըրհ
լը սէֆիլէսի Օտէստան հարա-
քէթլէ վլատիվաթօքա չըմէնտը
ֆէր դաթար վալուլարը, մաքիւնա
լար, իւշ աւտտ տէմիւր քէօրիւ
էճագ վէ էտէվաթլը իլէ պիւր չօքտա
եիք արապալարը կէօթիւրմէքտէ
տիւր:

— Զին հիւքիւմէթի Բուսիայա
պիւր սօթա վէրէրէք, Զինի վալի
լէրին վէ տիւլէլը էճնէպիլէնին
շիքայէթլէրինտէն տօլայը Ման-
չուրիա չարթնամէսինի շիմտիլիք
իմզալաճալաճաղըն պէյան իթմիշ
տիւր:

ԲՈՒՍԻԱ

Բէթէրապուրկտան վերին պիւր
թէլէկրաֆա նազարէն, Հարպիլէ
նէզարէթի վէ հարպիլէ նազըրընը
խանէսի զապթա թարաֆնտան
թահթը նէզարէթէ ալընմըլ տըր:

Զարը թէլէֆ իթմէք իշին
քէլֆ օլուան սուր գաստտան
տօլայը իճրա օլընան թէտգիպթ
տա հարպիլէ նազըրընընտա մէզ
քիւր սուր գաստտան խապէրտար
վէ ճէմիլէթէ գիմէտիսալ պուլըն
տըր ալընալմըլ տըր:

— Բուսիատա թալէպէլէրին հա-
րաքէթինէ զարըլ էլէ ալընան
շիտտէթլի թէտպիլլէրտէն տօլայը
Բօմաճա իթարիւն թալէպէլէրի
թարաֆնտան Բուսիայա գար-
չը պիւր նիւսալի իճրա օլընտըլը
կիպի: Ժընէպէտէ թալէպէլէր
Բուս գօնսօլոսհանէսի իւզերինէ
կիտուպ ճալարը գըրմըլար: Զա-
պթա պիւր միւտալիլէ նիւսալիլի
տաղըտմըլ տըր:

«ԻՐԱՆԻՆԻՔ»-Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Հետեւեալ բաժնեկիները ստացած
ենք

Գր. Պօղոսեան. -- Զեյն նամակը յա-
ջող թուով:

Տեարք		
Յ. Մուրաւ	Տօպրիշ	6 ֆր.
Մ. Յովհ.	Սօֆիա	6 ֆր.
Եղբ. Սարգ.	Սօֆիա	7 "
Մ. Լալէհան	Սիւլիսդրէ	16 "
Մ. Առաքիլ	Բահմալ	12 "
Հայ. Ընթերց.	Լուկա	13 "
Յովհ. Ժամկոչ.	Մալիւ	7 "
Վ. Յովհ.	Սէլվի	6 "
Յ. Վարդան	Կ. Բահմալ	6 "
Մ. Պոլաճ.	Կապրօվա	6 "
Պ. Կարապետ.	Կապրօվա	6 "
Կ. Գրիգոր.	Ճալէրիլ	12 "
Յ. Աղաճան.	Գահրիլէ	7 "
Ճ. Հէքիմ.	"	13 "
Թ. Հայալ.	Թէգուշի	9 "
Յ. Ղազար.	Սիւրպիա	14 "
Պ. Թորոս.	Խապիւլ	6 "
Գ. Միտիկ.	Ալէքսանդ.	14 "
Ս. Մանիկ.	Աթէնք	7 "
Ն. Ստեփան.	Ամերիկա	13 "
Կ. Զարգ.	Ռուսուլ	6 "
Մ. Կարապետ.	Սէլվիա	7 "
Ա. Խաչ.	Պօթուլան	7 "
Ս. Լաթիֆ.	Ճուսա	6 "
Ս. Քէրբէճ.	Տօպրիշ	6 "
Ս. Մալալ.	Կիւտէ	7 "
Յ. Պետրոս.	Պալիլիկեան	12 "
Գէ. Բանոս.	Չափուլ գիւղ	6 "
Տ. Յովակ.	Սօֆիա	6 "
Մ. Էնէս.	Գալարնա	6 "
Տ. Պ. Թաշճ.	Ամբէրսթ	13 "
Խ. Սարաճ.	Դաւթ	16 "
Բ. Սէօկիւտ.	Սամաթիլ	6 "
Գ. Պէղազ.	Գարալար	12 "
Դ. Յովհ.	Գլաւուլ	9 "
Վ. Կիրակոս	Պուրկազ	6 "

Отговорникъ Н. Драгулевъ
П. „Взаимность“, Варна.